

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrť leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrť leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 7. januarja 1863. ~

Dobrovoljna novoletnica.

Na sveti Silvester o zadnji že uri,
Še nisim prav dobro zatisnil oči:
Kar — „rompompom!“ strašno se stresejo duri,
In čudna prikazen pred mano stoji.
Obide me grôza in strah me spreleta;
Pa migne mi, naj se nikar ne bojim;
„Jez — pravi — sim duša rajncega leta
In ključé zdaj novega tebi zročim.
Zabavljaj veliko čez dneve si moje
Le tiho se vé, — togotil se molcé;
Naravnost odkrij zdaj vse želje mi svoje,
Kar koli tišalo je kdaj ti srcé;
Nasledniku hočem te priporočiti,
Da bode po volji ti vse bolj ravnal,
Kar koli porečeš, ima se zgoditi,
Da več ne boš režal in skoz godrnjal.“

Poslušam ga, — mislim si, striček oj zviti,
Si čuden možiček, preveč si sladák;
Obetaš po družih še le zdaj storiti,
Kar sam nisi storil, ko bil si velják.
Vošil in željá res v svoji da pratiki
Začrkanih 700 košev imam;
Zaupam besedi nikdar pa ne sladki,
Odkar svet hinavski na drobno poznám.
Kako le nek hoče mi dobro želeti
Zastaran, oholi, neusmiljeni plent,
Ter srečno mi dôbo vso novo začeti,
Ki vès je zaljubljen v svoj star regiment? —
Tako si le mislim, ne zinem nobene,
Ker vém, da lizúnom nič upati ni;
Čeravno vse moje željé so poštene,
Pa v jajcu še zlodi clo dlako dobí.
Se vé, da je misel me zlo sprehajála,
Da bil bi ga gorko pa krepko oštel. —
„Da zemlja to leto je boljše rodila,
Ne gré hvala tebi, to Božji je dar; —
Pomanjkanje, reve, krivic brez števila,
Si mislim na dalje, to tvoja so stvar!
Naj bile bi letne še 1000krat bolje,
Saj tudi si 1000 zóbov novih rodil!
Se vé, da nekterim si stregel po volji,
Al večidel ljudem si pa fige molil;
Obesel na vrata mi prazne bisage,
Še vrabci, k' jih vidijo, deleč bežé.
Si strgal mi hlače, razdjal dva klobuka,
Si suknjo mi, srajco, podplate predrl,
Da pávec kot kušar iz škornice kuka,
In s kašte — si davno že vse mi požrl,
Ni kislega zelja, ne kaše, ne repe;
Kar ti nisi snedel, naslednik bo tvoj;
Izpraznil grdôba si klet mi in žepe,

In zdaj se sladkaš — in norčuješ z menoj!“ —
Tako bi bil rad mu naštel litanije; —
Pa kaj? saj resnica se reči ne smé!
Pol'tiči učijo, da solnčice sije,
Če tudi o črni polnoči dež gré.
Kadar sim še koli resnico govoril,
Vselej še skor v kremplje opeknel se sim;
Zato pa že davno obljubo sem storil
Pri kôzlovi bradi! da raje molčim. —

Tako sva se gledala z duhom debelo,
On nič mi ne reče, jez tudi nič ne;
Pa kaj da si mislim, se mu je že zdelo,
Zatoraj skesan vès prijazno začne:
„Ti vidiš, jez moram se v večnost ločiti,
Grešil sem veliko, to živo spoznam,
Oh, naj bi pač mogel vse prenarediti,
Sramujem se, oh, in prepozno kesam! —
Pa kaj že sramota? — ta briga me malo,
Saj lahko sleparček se kje še dobí
Za groš, da po svetu bi trobil mi hvalo;
Al uni svet, uni svet! ta me skrbi!! —
Če hočeš, me ti še zamoreš otéti,
Da tam Radamant me s polenom ne bo;
Al delo težavno bi mogel prevzeti,
Oj prosim te, prosim daj, stori mi to!
Za leto prihodnje vso prat'ko popravi,
Ker stara se prenarediti ne dá;
Ter čase in dneve po volji prestavi;
Zapisal kar boš, po vsem svetu veljá!
In da boš verjel, da resnica je gola,
Ti moč dam prečudno, le skušaj magár,
Storiti zdaj znaš tud kar črna ne šola,
Pa hitro — dokler sim še jez gospodar.“

Ahá! — te prignala tedaj je le sila,
Si mislim, da tiček poboljšán si vès! —
Al moč, — privilegij bi dobra le bila,
Če tudi na repu prinese ju pès. —
Poskušam moč svoje prečudne oblasti,
Kar rad imam rečem: „klobasa naj bo!“
In z mize začela klobasa je rasti,
Oj moje veselje je vrhano b'lo! —
Še skušam in rečem: „Naj bo kúp denarjev!“
In kar sem govoril, se v hipu zgodi.
Se vsulo je bankovcov kakor komarjev,
Le škoda, da tolsti preveč so že b'li!
In kaj še? — Sem bil še kot deček poreden,
In drugim sem rad že klofute dajal; —
Dolžan ni ostal mi se vé da nobeden,
Nekteri nazaj mi je trikrat več dal.
Ker vendar pa treba je včasi kloftati,
Zdaj ukažem: „mašina nevidna naj bo,
Ki znala bo včasi koga naklepati,

Da sam ne bo vedel od kod je prišlo.“
 In — hoj buškarona! — mašina je bila,
 Ter udriha! — pa nihče ne vidi od kod?
 Oj pač bi b'la včasih ta dobro služila
 Na lévi posebno, pa tud še drugod.
 Zdaj za me je ura se vé da b'la prava,
 Da srečo bi utrdil za vselej si bil; —
 Pa moja je taka že muhasta glava,
 Da raji kot srečo sim burke lovil.
 Še hotel sem gósle na méh narediti,
 Pa duh me preganja: „dovolj je za zdaj!
 Moj čas že poteka, le hiti! le hiti!
 Prestvari mi pratko, da rešen bom prej!“
 Le čakajte, zdaj vam jo bom pa naredil!
 Si mislim, se vsedem, pa smejam se v pest,
 Vsem pratkarjem letos bom rajtengo zmedil,
 Razdelil bom leto zdaj v mescov le šest.
 Oj to pač ti bodo vsi pratkarji vpili,
 Ki prat'ke imajo že tiskane vse!
 To bodo rjuli, kot poljski kdaj judi,
 Ko s teslom so strigli jim dolge brade!
 Tako-le bo pratika nova nar'jena:
 Da mesec najprvi ni januar več,
 December pušobni, ta reva ledena,
 In februar mrzli odpade naj preč,
 September, — pa tudi avgust je že dober,
 Oba naj imata po 60 dni!
 Ostane naj tudi pošteni oktober,
 Ki sladko nam grojzde pa vince rodi!
 Se vé da nekteri spet bodo pa vpili:
 „Glej osla! kaj mesec po 60 dni!!
 Pol leta prezgodaj smo tak se rodili,
 Trinajsti dan mesca že v žepu nič ni!“
 Pa jez se ne zmenim za dve al tri srake,
 Tud ne za tri vrabce, in tud ne za pet;
 Če vrabec tud' misli: da za-nj in za take
 Je vstvaril Bog črve, ljudi in vès svet.
 Jez raji le splošne in silne potrebe,
 Ter občni korist le v čislih imam;
 Ne delam nikoli razločka osebe,
 Ker se prekrstiti nikakor ne dam.
 Zatoraj sem pisal: Jesén naj bogata,
 In ljuba pomlad naj vse leto cvetè,
 Nemarna, ledèna pa zima osata
 Iz časa in pratike spravi naj se!
 Se vé, da spet drugi se bodo jezili,
 Ker zime in toraj tud pusta ne bo,
 Pa naj bi se taki vsaj s tem tolažili,
 Da pust je vès svet in da vse je pustó.

„Prav dobro bo to!“ — mi duh kima in pravi,
 Al moja s tem ni vpokojena še vest,
 Da rana se stara vam čisto zazdravi,
 Le piši, kar bom ti diktiral še jest.“
 Naznani zdaj svetu le v mojem imenu,
 Kako da me zguba dni mojih boli.
 Res dragi so bili prav v dvojnem pomenu,
 Pa, — šli so, — zgubljeni so — vekomaj vsi!
 Nasledniku mojemu toraj sporoči:
 Naj rajši le svoje poslušá srcé,
 Da s tako praznoto kot jez se ne loči;
 Za to naj tud zbori deželni skrbé!
 Zapiši nasledniku mojemu dalje,
 Naj blagor narodov pri srečju mu bo!
 Naj kupi si rajši še večje očale,
 Da gledal bo vse, in ne enih samó!
 Da več mu pa bote kot meni verjeli,
 Z domačo besedo naj vse vam pové:
 Pravica, bogatsvo cvetè naj v deželi,
 Vse moje napake se naj prenové!

Jéz mogel sicer sem vam davkov dodati,
 Ker sila, potreba velika je b'la,
 Naj on pa zato vas takó obogati,
 Da nikdar ne bo več noben'ga dolgá.
 Zaklade pred Turki še skrite v temine
 Naj vrže iz zemlje globoke na dan,
 Da bote imeli spet cvenk in cekine,
 In ažjo na veke naj bo pokopan.
 Potem pa hranite zaklade v deželi,
 Ne dajte na ptuje srebra in zlatá,
 Gorjé vam, če bote le judom verjeli,
 Iz enega vruga vam bodeta dva!
 Tud piši ravnalo za vse gospodarje:
 Da varèno in pametno sploh naj živé!
 Že prav, da pri krajcarjih malih se varje,
 Pa večí naj luknje se tud zamašé!
 Zapiši nadalje, goveje da kuge
 Naj v vašo deželo nikoli ne bo!
 Pa lakota huda, nesreče vse druge
 Naj deleč v deveto deželo gredó!
 In vojska krvava naj večno pogine,
 Naj delajo rajši junaki domá;
 To v prid bo pohištva in vse domovine,
 Če prav razumete, dobička sta dva.
 Tud bolj kakor lani Bogá se držite,
 Njegove postave, sicer bo gorjé!
 Če vrugi pa brali vam bodo levíte,
 Potem po pravici hudó naj vam gré!
 Gorjé in gorjé oj nesrečni deželi,
 Kjer vira modrosti ni, svet'ga Duhá!
 Gorjé vam, če bote dost' tacihi imeli,
 Ki iščejo sebe in križ brez Bogá!
 Pogine naj toraj vsa gadja zaléga
 Sebičnih lizúnov, krivičnih ljudi!
 Da s tem korenina vsakterega zlega
 Usahne, pogine, se večno zgubi!
 Povésijo naj se goljuhi vsi zreli,
 Tatje, potepuhi in figamožje,
 Lažnjivi časniki pa naj bi zgoreli,
 Že tri dni napreden se z birse rodé;
 Ne dajajte toraj za vruga denarja,
 Ki zlasti Slovenca kot gada črti.
 Ker ljubi Slovenec svoj dom in cesarja,
 To, to prav hudobi pod nós se kadí!
 Zato pa mu roka tud Božja bo mila,
 Mu blagodarila pohištvo, poljé! —
 Tud piši: naj trta bo več mu rodila,
 Zato ker on nósi pošteno srcé!
 Za šlake in šleve pa česna, čmerike,
 Za pujske želoda prestrašno naj bo!
 Soli bolj po cení pa kupe velike,
 Pa piče in klaje za drugo blagó!
 Veliko naj kruha bo, sira in bôba,
 Vse z enó besedo po sreči povsod!
 Pri priči začne se vam rajska naj dôba:
 In — z mirno vestjo se bom ločil od tod!“

Tako mi je hotel še več naročiti,
 Al ura je bila prebrž polnoči. —
 „Oh zdaj se pa moram za večno ločiti!
 Oj z Bogom!“ — izdihne — več bilo ga ni!

Le pojdi, si mislim, če češ zastran mene,
 Saj srečo bogato za rep zdaj držim! — —
 Al joj! — joj! sanjé ve goljufne, peklene!
 Nič sreče ni bilo več, ko se zbudim.
 Poštenim se listom sicer gole resnice
 Pošiljajo, ne pa laži, to se vé;
 Pa vendar, sem rekel, naj dam to v „Novice“,
 Gredó naj pod štempelj enkrat tudi sanjé!

Res smešna je logika zgodbe te cele,
Pa vendar tud dobrega kaj je le vmes;
Bog daj, da bi vse vsaj pametne želje
Spolnile v življenji se tudi zares!

M.V-l.

1863!

Preteklo je zopet jedno leto!

Z žarečimi perutami se je dvignulo iz svitečega srca večnosti, z zatemnelimi se je utopilo va-nj nazaj k drugim svojim bratom.

Na pragu stojimo važne časne premembe. Z jedno roko se poslovujemo od leta starega, z drugo spremeljujemo novo!

Leto 1863! Tisočletnica slovanska! God neizrek-ljive pomembe in vrednosti! Pred tisoč leti oznanovala sta slavna brata sv. Ciril in Metod rešivno vero našega Izveličarja našim prededom v narodnem jeziku in sta tako zvezala večne Božje resnice z neskončnim blagom národnim, sta zvezala narod naš mili s cerkvijo sveto!

Od te dôbe bil položen je temelj obstoja slovan-skega od tolikih nezgod in težav stiskanega naroda. Cerkev le govorila je z našimi dedi in prededi, z našimi starši v národnem jeziku, spolnivši besede sv. Pavla, da *„bolje je pred občino pet razumljivih besed govoriti v pobaženje, kakor deset tisoč v (tujih) jezicah.“*

Kje bi bil naš mili narod, če bi bila tako, kakor na drugi strani, mu tudi vera vsiljena bila s tujim je-zikom. Poginil bi bil in ž njim národnost njegova.

Mili rojaci! kake misli nas morajo danes navdajati in izbujevati v premišljevanje, kako da vredno nasto-pimo novo, za nas Slovane — sveto leto?

Ozrimo se s hvaležnim in pobožnim srcom najpred gori k večnemu Vladarju vseh narodov, da je pri-žgal tudi nam zvezdo rešivno in budivno, ki nam od-pera in razsvetljuje pot, po kateri le zamoremo doseči svoj namen: dušnega in životnega blagostanja, da vsem drugim narodom enako izobraženi in zavedni stopimo v kolo človeške družine. Prosimo Vladarja vseh vladarjev, da ne odtegne svoje vsemogočne roke od nas, da njegov blagoslov se razliva čez nas, čez naš mili narod, čez našo miljeno krasno domovino!

Zvesti ustopimo se okoli naše države, zveze mno-goslavnih narodov, mogočni prestol, s kterega blišči svit enakopravnosti in svobode vsem narodom. Ska-zujemo v djanji, da naša skrb, prebuditi sile narodne, velja občinstvu, ne pa, kakor hudobni natolcevavci nas obrekujejo, nevarni ločivni sebičnosti. Držimo se po-stav, in zahtevajmo njih spolnovanje brez straha!

Ljubimo vse druge narode, ki so sobratje v dru-žini državni. Le zjedinjeni v ljubezni in svobodi bo-demo spoznali, da ne sme narod naroda moriti in mu pravice kratiti; kajti le zvezani smo zadosti močni, da si pred sovražniki vunanjimi ohranimo mir in srečo v državi.

Ljubimo pa posebno svoje brate slovanske, v kterih se pretaka ista krv kakor v nas, ki imajo isto doto z nami od Večnega — neprecenljivi, sladki, mo-gočni jezik naših prededov. Kadar bodo letos zapeli po zemljah slovanskih zvonovi harmonično oznanovajoči tisočletni spomin naših apostelnov, takrat bratje naj se v ljubezni in slogi zvežejo tudi vse srca naše. Podpi-rajmo se, da moremo doseči lože težki namen, ki ga ima gotovo tudi naš velikobrojni narod kakor vsak drug.

Obhajajoči tisočletnico prevdarimo: ali je storil naš narod v tisoč letih tak korak v izobraženosti in omiki, kakor je bilo mogoče? Če se pokaže, da ne, prevdarimo dalje: kaj je bilo krivo, da smo zaostali:

ali iz lastne národne nemarnosti, ali iz drugostranskih zaprek, in odstranimo to in uno z modrim obnašanjem in neutrudljivo delavnostjo!

Kviško tedaj vrli delavci in ratarji na polji dušnem! Ne mudite, vsak na svojo njivo! Budimo svoje brate s prijazno besedo iz spanja, iz nesvestja! Podučujmo, na-dušujmo jeden družega, da stanovitno stopamo naprej na poti nam od Boga odmerjeni! Oprostujmo svoje duše zmot tujčevanja, ki nam zlato solnce narodne zavesti in narodnega ponosa zakrivajo ko gosti, temni oblaki.

Odprle so se prave národne učilnice, naše čitav-nice, iz kterih naj izvira koristen poduk čez celi narod. Udeležujmo se njih podučivnih in razveselivnih naprav, ustanujmo jih še več in podpirajmo jih, kolikor mogoče!

Ne pozabimo narodnih ljudskih knjižnic (bukvarnic). Ustanovljajmo jih v občinah, v farah ali posamnih krajih; obilen sad bodo prinašale.

Kadar si volimo zastopnike v občinske (srenjske), deželne ali državne zборе, bratje, bodimo pazljivi — in ne dajmo nikomur zaupanja našega, kdor ne spozná, da blagor naroda izhaja le iz národne omike, kdor ne ceni in ne zná dostojno našega jezika, kdor se sramuje biti naš, kdor se ne more odpovedati svojemu lastnemu do-bičku na občni prid, kdor ne zastavi svojega premo-ženja, svoje časti in svoje prihodnosti za prepričanje svoje. „Mož“ mora biti vès, kdor hoče za druge skr-beti in jih zagovarjati.

Zahtevajmo postavno in prevdarno spolnovanje naših pravic od vseh, ki imajo jih spolnovati!

Ne strašimo se nasprotnikov. Premagujemo jih s potrpežljivostjo in z zmernostjo ter pridobljujemo si jih s prepričevanjem za prijatle.

Trudimo se vsak po svoje kaj koristnega ustanoviti iz zgol rodoljubja za naš narod. Podpirajmo naše pi-satelje, kupujmo in razdelujmo koristne in lepe knjige (bukve), naročujmo in priporočujmo naše časnike in druge spise.

Mislino in nabirajmo moči, da ustanovimo tudi „matico slovensko“, iz ktere, kakor bčele iz ulnjaka, naj prileté podučivne knjige za narod naš mili.

Ne zabimo materialnega prida in napredka na go-spodarskem, obrtniskem in sploh djanskem polji!

Skušajmo, priporočujmo to in drugo novo naredbo in znajdbo.

Pomagajmo si v vsakem obziru bratovsko, ker živ-ljenje sedanje posebno zahteva, da delamo z zjedinje-nimi močmi, da se hitro in marljivo gibljemo, sicer za-ostanemo za drugimi strašno deleč in pademo v neu-smiljeno revščino, v kateri se ne more napredovati in izvršiti dušna omika.

Če naenkrat vse ne steče po volji, ne odstopimo od svojih pravičnih namenov, kateri so danes taki kakor lani in predlanskim, in kateri morajo ostati tudi zanaprej. Naj se ne spreminjajo ko luna na nebu; saj izvirajo od večne resnice.

Če nam moči hočejo pešati, ozrimo se nazaj, — in srčnost mora rasti v nas, ker vidimo, da naše mlado národno drevce poganja že cvet, in obeta kmali tudi razveselivni sad.

Bodimo složni vsi, če tudi eden ali drugi v tej ali uni stvari drugače misli in sodi; namen naš mora biti pri vseh napravah: „Vse za srečo domovine!“ Ne udajmo se nikakor kakemu razprtju, temoč „složimo se“! Špo-minjajmo se besed slavnega Svatopluka! Kaj bi bilo iz naše mlade lipice slovenske, če ji odpade vejica za vejico in če bi se clo deblo skrehnilo!

Složno bratje! da bomo dobre vesti zamogli te-kočemu letu v torbico podati listek svojih djanj, ktere bode položil v bukve naše zgodovine in nesel tje pred večnega Sodnika na tehtnico pravično!